

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับโครงสร้างภาษี

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการของโครงสร้างภาษีของมัสเกรฟ (1969 อ้างถึงใน อรัญ ชรรณโน, 2518) กล่าวโดยสรุป เกี่ยวกับปัจจัยสำคัญที่กำหนดโครงสร้างภาษีได้แก่ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ และปัจจัยทางด้านการเมืองและสังคมพิจารณาในรายละเอียดได้ดังนี้

ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางเศรษฐกิจมีผลต่อการพัฒนาการของโครงสร้างภาษีจำแนกออกได้ 2 ประการ คือ

ประการแรก เมื่อโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศเปลี่ยนแปลงไปตามระดับของการพัฒนาเศรษฐกิจ ลักษณะของฐานภาษี (Tax Base) ก็จะเปลี่ยนแปลงไปด้วย และการจัดการเกี่ยวกับระบบรายรับของรัฐบาลก็จะต้องเปลี่ยนแปลงเช่นกัน

ประการที่สอง วัตถุประสงค์ทางเศรษฐกิจ (Economic Objectives) ของนโยบายภาษีจะเปลี่ยนแปลงไปตามระดับขั้นของการพัฒนาเศรษฐกิจ

การพิจารณาอิทธิพลของปัจจัยทางเศรษฐกิจ Musgrave ได้แบ่งการพัฒนาเศรษฐกิจออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะแรก (Early period) และระยะหลัง (Later Period)

ในระยะแรก เป็นระยะที่ประเทศยังมีระดับรายได้ต่ำ โครงสร้างทางเศรษฐกิจจะเป็นตัวจำกัดโครงสร้างของระบบภาษี ภาษีที่สำคัญเป็นภาษีที่จัดเก็บจากภาคเกษตรกรรม ได้แก่ ภาษีที่ดิน ส่วนภาษีที่จัดเก็บจากภาคเศรษฐกิจนอกการเกษตรนั้น เนื่องจากอุตสาหกรรมโรงงานมีขนาดเล็ก ภาษีที่จัดเก็บจากภาคเศรษฐกิจการเกษตรจัดเก็บได้น้อยมาก รัฐบาลจึงต้องหันไปพึ่งรายรับจากรัฐวิสาหกิจเป็นสำคัญ ส่วนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแม้จะมีการจัดเก็บอยู่บ้างก็มิได้อาศัยฐาน ที่ใช้ได้ทั่วไป แต่เป็นภาษีที่ประเมินแยกจากกันตามแหล่งของรายได้ มิใช่เป็นภาษีเงินได้ส่วนบุคคลที่ประเมินจากเงินได้ทั้งหมดที่ได้รับ ภาษีจากรายได้ที่จัดเก็บได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงมักเป็นภาษียาไรได้ที่จัดเก็บจากเงินเดือนและค่าแรงของข้าราชการ พนักงานของบริษัทใหญ่ ๆ ส่วนการจัดเก็บภาษีเงินได้ขององค์การธุรกิจ จึงต้องกำหนดอัตราภาษีจากยอดขาย ทำให้ภาษีที่จัดเก็บจากรายได้ขององค์การธุรกิจ มีความสัมพันธ์กับยอดขาย ดังนั้นจึงมีลักษณะเหมือนภาษีขาย ภาษีที่จัดเก็บจากรายได้ของนิติบุคคลมักจัดเก็บได้เฉพาะกิจการในรูปบริษัทใหญ่

ซึ่งมีผู้น้อยราย และส่วนมากเป็นของชาวต่างประเทศ ส่วนผู้ที่มีรายได้สูง ๆ ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีรายได้จากทุน ซึ่งประเทศต่าง ๆ ไม่มีการประเมินภาษีรายได้จากทุน (Capital Income) จึงทำให้โครงสร้างภาษีมีความไม่เป็นธรรมอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องจากข้อจำกัดของการเก็บภาษีเงินได้ ซึ่งเกิดจากปัญหาทางด้านการบัญชี การบริหารภาษีและการหลีกเลี่ยงภาษีตลอดจนการลงโทษ ผู้หลีกเลี่ยงภาษีทำให้ประเทศ กำลังพัฒนา ต้องพยายามพัฒนาระบบภาษีของตนเอง ทำให้สามารถทำรายรับจากแหล่งต่าง ๆ ที่จะเอื้ออำนวยให้มีการประเมินภาษีได้โดยตรงได้มากขึ้น และสามารถใช้มาตรการทางด้านการบริหารการจัดเก็บได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ระบบภาษีที่มีคุณสมบัติดังกล่าวเป็นระบบภาษีที่จัดเก็บภาษีจากสินค้าจากการค้าต่างประเทศ ได้แก่ ภาษีสินค้าขาออกและภาษีสินค้าขาเข้า โดยจัดเก็บภาษีจากสินค้าฟุ่มเฟือยในอัตราสูง (เมื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐานความเป็นอยู่) และเนื่องจากการหลีกเลี่ยงภาษีที่เก็บจากการค้าต่างประเทศทำได้ยาก ทำให้ระบบภาษีค่อนข้างเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพมากกว่าความพยายามที่ไร้ผลในการจัดเก็บภาษีจากรายได้ในอัตราก้าวหน้า

ในระยะหลัง ซึ่งเป็นระยะที่องค์กรทางเศรษฐกิจได้พัฒนามากขึ้น ธุรกิจเกี่ยวกับการผลิตและการขายขยายตัว ตลอดจนการขายตัวในการจ้างงาน การใช้เงินตราประกอบกับการปรับปรุงทางด้านการจัดการ และการบัญชีขององค์กรธุรกิจ มีผลทำให้สามารถปรับปรุงการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีเงินได้นิติบุคคล ตลอดจนภาษีทางอ้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ มากขึ้น ฐานภาษีกว้างขึ้นกว่าเดิม และสัดส่วนของภาษีทางตรงต่อรายรับภาษีทั้งหมดเพิ่มขึ้น ในระยะหลังนี้แม้รัฐบาลมีทางเลือกที่จะจัดเก็บภาษีต่าง ๆ มากขึ้นก็ตาม แต่ในขณะเดียวกันก็เพิ่มความยุ่งยากสลับซับซ้อนทางด้านกฎหมายและการกำหนดรูปแบบของสถาบันซึ่งเป็นผู้รับรายได้หรือเป็นผู้ใช้จ่าย ดังนั้นแม้ว่า นักวางแผนภาษีอาจไม่ประสบปัญหาข้อจำกัดทางด้านฐานภาษี แต่มักประสบปัญหาและมึนงงที่ไม่รู้จบสิ้นเกี่ยวกับการแก้ไขพระราชบัญญัติให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างทางเศรษฐกิจ และให้ทันกับวิธีการใหม่ ๆ ในการหลบเลี่ยงภาษีของผู้เสียภาษีอากรต่าง ๆ

ปัจจัยทางด้านการเมืองและสังคม Musgrave มีความเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงทางด้านการเมือง มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันกับการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างภาษีและมาตรฐานของภาษีที่เป็นธรรม มักจะเป็นปัจจัยสำคัญในการเลือกเครื่องมือภาษีที่เหมาะสม มาตรฐานของภาษีที่เป็นธรรมมีความเกี่ยวข้องกับปรัชญาของสังคมในขณะนั้น เช่น ปรัชญาของความเสมอภาคเป็นปัจจัยสำคัญที่อยู่เบื้องหลังของการเกิดระบบภาษีแบบก้าวหน้า โครงสร้างภาษีในระยะสังคมสมัยใหม่ มักเป็นโครงสร้างภาษีทางตรงที่มีความสำคัญมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษีจัดเก็บจากเงินได้ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมศักดินาเป็นสังคมนายทุน ทำให้เกิดมีการเปลี่ยนแปลงฐานภาษีจากทรัพย์สินมาเป็นรายได้ ส่วนภาษีอื่น ๆ เช่น ภาษีที่จัดเก็บจากฐานการบริโภคมิได้เป็นภาษีที่มี

ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีแบบก้าวหน้า แม้ว่าจะได้จัดเก็บภาษีสินค้าฟุ่มเฟือยในอัตราที่สูงกว่าแล้วก็ตาม แต่ฐานภาษีส่วนใหญ่ยังขึ้นอยู่กับภาษีสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็น ผลที่มีต่อการกระจายรายได้ก็ยังเป็นแบบถอยหลัง ดังนั้น การพัฒนาโครงสร้างภาษีแบบก้าวหน้าจะเป็นไปได้ ก็ต่อเมื่อมีการจัดเก็บภาษีจากรายได้และมีการจัดเก็บภาษีทางตรงให้มากขึ้นแทนภาษีทางอ้อม

2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารภาษี

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารภาษีอากร (1969 อ้างถึงในอรัญ ธรรมโน, 2518) กล่าวโดยสรุปไว้ว่า

ประสิทธิภาพในการบริหารภาษีอากรเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ระบบภาษีอากรสามารถดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของรัฐบาลและสังคมได้ ดังนั้นเมื่อเราทราบแล้วว่า ควรเก็บภาษีอะไร จึงต้องหันมาให้ความสนใจต่อปัญหาว่าจะเก็บอย่างไร หากระบบภาษีอากรดีแต่การบริหารภาษีอากรไม่ดี ก็จะทำให้ระบบภาษีอากรนั้นล้มเหลวได้ หรือทำให้กลายเป็นระบบภาษีที่ไม่ยุติธรรมได้

การปรับปรุงประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีให้สูงขึ้นนั้น มีทางดำเนินการได้หลายประการ เพราะการบริหารภาษีอากรขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายด้านด้วยกัน เป็นต้นว่า ด้านตัวบทกฎหมายภาษีอากร ด้านวิธีการดำเนินการจัดเก็บ การติดตามตรวจสอบและการลงโทษผู้หลีกเลี่ยง ด้านเจ้าหน้าที่ฝ่ายภาษีอากร และด้านความรู้สึกรักของประชาชนผู้เสียภาษี เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับระบบภาษีอากรสามารถพิจารณาสาระสำคัญได้ คือ

ประการแรก เพื่อให้ประชาชนได้ยินดีปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอากร มีหลักเบื้องต้นว่าจะต้องพยายามบัญญัติกฎหมายภาษีอากรชัดเจน เข้าใจง่าย ประชาชนสามารถปฏิบัติตามได้ หลักเกณฑ์ข้อนี้แตกต่างกับข้อเท็จจริงในการปฏิบัติทั่วไป เพราะมักจะปรากฏว่า กฎหมายภาษีอากรของประเทศส่วนใหญ่ในโลกเป็นกฎหมายที่เข้าใจยากที่สุดในบรรดากฎหมายทั้งหลาย แต่อย่างไรก็ตาม รัฐบาลจะต้องพยายามหาวิธีการปรับปรุงกฎหมายภาษีอากรให้มีความยุ่งยากน้อยลง

ประการที่สอง จะต้องให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับบทบัญญัติของภาษีอากรที่จัดเก็บอยู่ ตลอดจนวิธีการปฏิบัติตาม นอกจากนี้เมื่อมีการออกกฎหมายภาษีอากรใหม่ หรือมีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายเก่าก็ควรจะได้มีการชี้แจงให้ประชาชนเข้าใจด้วย

2.1.3 แนวคิดอื่น ๆ เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการเก็บภาษี

เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม. (2546) กล่าวถึงหลักเกณฑ์ของระบบภาษีอากรที่ดี อัดัม สมิท (Adam Smith) ได้สรุปหลักเกณฑ์เหล่านี้ออกเป็น 7 ประการ ดังนี้

หลักของความแน่นอน (Certainty) ภาษีอากรที่ดีต้องมีความแน่นอน โดยเฉพาะในด้านของตัวบทกฎหมาย เช่น ใครคือผู้มีหน้าที่เสียภาษี ต้องเสียภาษีเมื่อไร วิธีการใด อัตราภาษี วิธีการคำนวณ การยื่นแบบชำระภาษี จะต้องสามารถปฏิบัติได้ชัดเจนและวางแผนธุรกิจได้ นอกจากความแน่นอนในด้านของผู้เสียภาษีแล้วในแง่ของรัฐบาล ภาษีที่ดีควรที่จะมีความแน่นอนในการทำรายได้ให้กับรัฐบาลด้วย

หลักของความประหยัด (Low compliance and collection costs) ภาษีอากรที่ดีควรคำนึงถึงการประหยัดหรือค่าใช้จ่ายในการบริหารภาษีที่น้อยที่สุด เพื่อให้ได้รับเงินค่าภาษีอากรมากที่สุด โดยมุ่งหมายในเรื่องประสิทธิภาพในการบริหารภาษี

หลักของความเสมอภาค (Equity) การจัดเก็บภาษีที่ดีนั้นจะต้องก่อให้เกิดความยุติธรรมหรือความเสมอภาคในหมู่ผู้เสียภาษีทุกคน การพิจารณาความเป็นธรรมนั้น ต้องพิจารณาทั้งความเป็นธรรมเกี่ยวกับภาษีที่จะจัดเก็บ และความเป็นธรรมที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติการจัดเก็บภาษีนั้น

หลักของการยอมรับ (Acceptability) การบริหารการจัดเก็บภาษีอากรแต่ละประเภทจะทำได้ง่ายขึ้น ถ้าหากประชาชนให้ความร่วมมือในการเสียภาษี การที่จะให้ประชาชนยอมรับนั้นขึ้นอยู่กับความยุติธรรมในการจัดเก็บภาษี และขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างการเสียภาษีและประโยชน์ที่ผู้เสียภาษีได้รับจากรัฐบาลอีกด้วย

หลักของการเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ (Enforceability) ในระบบภาษีที่ดีนั้นภาษีอากรทุกประเภทที่จะจัดเก็บจะต้องสามารถทำการบริหารการจัดเก็บอย่างได้ผล ในทางปฏิบัติ ภาษีอากรบางอย่างแม้จะมีเหตุผลดีในทางทฤษฎี แต่ในทางปฏิบัติการจัดเก็บเป็นไปไม่ได้ยาก ภาษีนั้นจะถือเป็นภาษีที่ดีไม่ได้

หลักของการทำรายได้ (Productivity) ภาษีที่ดีสำหรับรัฐบาลนั้น ควรเป็นภาษีที่สามารถทำรายได้ให้แก่รัฐบาลเป็นอย่างดีด้วยกล่าวคือ เป็นภาษีที่มีฐานใหญ่ และฐานของภาษีขยายตัวได้ รวดเร็วตามความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะทำให้รัฐบาลได้รับรายได้จากภาษีอากรนั้นได้มากโดยไม่ต้องเพิ่มอัตราการจัดเก็บภาษีนั้น

หลักของความยืดหยุ่น (Flexibility) ภาษีที่ดีนั้นควรที่จะเป็นภาษีที่มีความยืดหยุ่นสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของภาวะเศรษฐกิจของประเทศ หรือการเปลี่ยนแปลงฐานทางเศรษฐกิจของผู้เสียภาษีได้ง่าย

2.1.4 แนวคิดเกี่ยวกับการวัดประสิทธิภาพ

การวิเคราะห์สมรรถวิสัยในการจัดเก็บภาษีอากรในประเทศไทย ได้ใช้วิธีการวัดประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีอากรของไทยไว้ดังนี้ (จรงค์ ธรรมทรง, 2529)

การวัดประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีอากร สามารถวัดได้หลายทางด้วยกันที่นิยมมาก คือ ใช้ดัชนีความพยายามในการจัดเก็บภาษีอากร (tax effort) โดยเปรียบเทียบระหว่างตัวเลขที่จัดเก็บได้จริงกับตัวเลขประมาณการ ตามสมการดังนี้

$$E = (T/Y) / (\hat{T}/Y)$$

นั่นคือค่าของ

$$E = T / \hat{T}$$

โดยที่

E	=	ดัชนีความพยายามในการเก็บภาษี
T	=	รายได้ภาษีอากรที่จัดเก็บได้จริง
\hat{T}	=	รายได้ภาษีอากรที่คาดว่าจะเก็บได้
Y	=	รายได้ประชาชาติ
\hat{T}/Y	=	สัดส่วนของภาษีอากรที่จัดเก็บได้จริงต่อรายได้ประชาชาติ
\hat{T}/Y	=	ประมาณการสัดส่วนของภาษีอากรต่อรายได้ประชาชาติหรือสมรรถวิสัยในการจัดเก็บภาษี

ค่าความพยายาม (E) ที่คำนวณได้ถือเป็นเครื่องชี้วัดผลการจัดเก็บภาษีอากรตามหลักเกณฑ์ดังนี้

ค่า E = 1 แสดงว่าความพยายามในการจัดเก็บภาษีอยู่ในระดับปกติหรือระดับที่ยอมรับได้

ค่า E > 1 แสดงว่าความพยายามในการจัดเก็บอยู่ในระดับสูงกว่าปกติ

ค่า E < 1 แสดงว่าความพยายามในการจัดเก็บอยู่ในระดับต่ำกว่าปกติต้องมีการแก้ไขปรับปรุง

ดังนั้น ความพยายามในการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากร จึงแสดงถึงความมีประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีอากรที่เหมาะสมของหน่วยจัดเก็บ

2.1.5 ทฤษฎีการหาค่าดัชนีหรือค่าสัมประสิทธิ์ แสดงความสัมพันธ์หรือ ค่าความลอยตัวภาษี (Tax Buoyancy)

จากเอกสารการจัดทำประมาณการการคาดการณ์สำหรับรายได้สรรพากร ปีงบประมาณ 2547 ของกรมสรรพากร (กรมสรรพากร. สำนักแผนภาษี, 2547: 33-35)

ความหมายของ Tax Buoyancy (ค่าความลอยตัวของภาษี)

ดัชนีหรือค่าสัมประสิทธิ์ แสดงความสัมพันธ์ ระหว่าง ผลจัดเก็บภาษีกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product) โดยจะแสดงเป็นสัดส่วนระหว่าง อัตราการขยายตัว (หรือหดตัว) ของผลจัดเก็บ ต่ออัตราการขยายตัว (หรือหดตัว) ของเศรษฐกิจ และถ้าสัดส่วนนี้เท่ากับ x หมายถึงอัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจเป็นร้อยละ 1 จะทำให้อัตราการขยายตัวของผลจัดเก็บมีค่า เป็นร้อยละ x มีประโยชน์ในการวัดการขยายตัวของฐานภาษี และความสามารถในการจัดเก็บภาษี ประโยชน์ของ Buoyancy และ Tax Elasticity มีดังนี้

1) นำไปใช้ในการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของการจัดเก็บของกรมสรรพากร เมื่อได้ค่า Tax Buoyancy และ Tax Elasticity แล้วสามารถนำค่าสัมประสิทธิ์เหล่านี้ไปใช้วัดประสิทธิภาพการจัดเก็บของกรมสรรพากรว่า กรมฯทำได้ดีกว่า เท่ากับ หรือต่ำกว่า การคาดการณ์รายได้ที่จัดทำตาม Tax Buoyancy และ Tax Elasticity

2) นำไปใช้ในการวิเคราะห์ผลกระทบของเศรษฐกิจต่อการจัดเก็บรายได้สรรพากร Tax Buoyancy และ Tax Elasticity จะแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่าง การขยายตัวของเศรษฐกิจ และการจัดเก็บรายได้ ถ้าเศรษฐกิจมีแนวโน้มขยายตัวสูง (หรือต่ำ) กรมฯสามารถใช้ Tax Buoyancy และ Tax Elasticity ในการคาดการณ์ผลจัดเก็บรายได้สรรพากรว่าจะสูงขึ้น (หรือต่ำลง) เท่าใดทำให้ กรมฯ สามารถวางแผนการบริหารงานได้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพขึ้น

3) นำไปใช้ในการวิเคราะห์ผลกระทบของนโยบายภาษีต่อรายได้สรรพากร โดยการใช้ Tax Buoyancy และ Tax Elasticity กรมฯสามารถวิเคราะห์ถึงผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษี ที่สำคัญต่างๆ เช่นใช้ในการศึกษาถึงผลกระทบต่อการจัดเก็บรายได้สรรพากรจากการปรับเพิ่มอัตราภาษี มูลค่าเพิ่มจาก ร้อยละ 7 เป็นร้อยละ 10 และอื่นๆ

ตัวอย่าง

ปี	2545	2546
GDP ณ ราคาประจำปี	5,451,900 ล้านบาท	5,931,600 ล้านบาท
ภาษีจัดเก็บ	544,281 ล้านบาท	627,682 ล้านบาท
GDP deflator	0.7%	2.1%

$$\begin{aligned}
 \text{Buoyancy} &= \frac{\% \text{ Growth ของ ผลจัดเก็บปี 2546 เปรียบเทียบกับปี 2545}}{\% \text{ Growth ของ GDP ปี 2546 เปรียบเทียบกับปี 2545}} \\
 &= \frac{(((627,682 - 544,281) / 544,281) * 100)}{((5,931,600 - 5,451,900) / 5,451,900) * 100} \\
 &= 15.32\% / 8.79\% = 1.74
 \end{aligned}$$

หมายถึง GDP เพิ่มขึ้น 1% รายได้จากการจัดเก็บภาษีเพิ่มขึ้น 1.74% ดังนั้น ถ้าปี 2547 GDP เป็น Real GDP 7% + GDP deflator 2.2% รวม 9.2% ผลจัดเก็บเพิ่มขึ้น = $1.74 \times (7+2.2) = 16.01\%$ ดังนั้น ผลจัดเก็บปี 2547 จะเป็น $627,682 \times 1.1601 = 728,173$ ล้านบาท

ข้อตกลงเบื้องต้น ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้ค่า มูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดลำปาง (GPP) แทน GDP ดังนั้น

$$\begin{aligned} \text{Buoyancy} &= \frac{\% \text{ Growth ของ ผลจัดเก็บปี } t \text{ เปรียบเทียบปี } t-1}{\% \text{ Growth ของ GDP ปี } t \text{ เปรียบเทียบปี } t-1} \\ &= \frac{\% \Delta T}{\% \Delta \text{GPP}}, T \text{ หมายถึง ผลการจัดเก็บภาษี} \end{aligned}$$

2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เชาวเรศ บุญจันทร์ (2535) ศึกษาวิเคราะห์บทบาทของภาษีอากรในด้านความสามารถในการทำรายได้ให้แก่รัฐบาลและความสามารถในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ รวมทั้งผลการใช้มาตรการภาษีอากรว่า สามารถบรรลุผลในการเพิ่มรายได้ให้รัฐหรือไม่ โยใช้ข้อมูลทุติยภูมิรายปี สำหรับปีงบประมาณ 2523-2533 ระหว่างรายได้ภาษีสรรพากรกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ โดยทำการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของภาษีอากรต่อรายได้และความยืดหยุ่นของภาษีอากรต่อรายได้ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีการค้า ภาษีสรรพสามิต อากรขาเข้า และภาษีอากรรวม โดยใช้วิธีการทางสถิติ Ordinary Least Squares และ วิธี Dummy Variable Method ซึ่งเป็นวิธีการที่ตัดผลกระทบทางภาษีออกไปแล้ว ผลการศึกษาพบว่า จากการวิเคราะห์พบว่าโครงสร้างการจัดเก็บภาษี สามารถทำรายได้จัดเก็บภาษีให้รัฐ และรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ และผลของการใช้มาตรการภาษีทำให้รัฐมีรายได้จากการเก็บภาษีมากขึ้น ยกเว้นไม่ส่งผลต่อการจัดเก็บภาษีนิติบุคคลและอากรขาเข้า และผลการวิเคราะห์การใช้มาตรการภาษีทั้งระบบไม่เกิดผลในการหารายได้ให้รัฐเพิ่มแต่อย่างใด

ชรีริน แก้วมูล (2542) ศึกษาถึงผลกระทบทางเศรษฐกิจของกิจการภายใต้ นโยบายการส่งเสริมการลงทุน ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ เพื่อศึกษาความแตกต่างของกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนแต่ละประเภทในการก่อให้เกิดรายได้ประชาชาติ โดยเปรียบเทียบจากอัตราส่วนร้อยละของมูลค่าเพิ่มในประเทศต่อมูลค่าเพิ่มทั้งหมดและต่อผลผลิตทั้งหมดและต่อรายจ่ายให้แก่ต่างประเทศ และเพื่อ ศึกษาถึงผลกระทบจากการจ้างงาน เปรียบเทียบกับอัตราส่วนระหว่างปัจจัยทุนต่อจำนวนแรงงาน โดยแบ่งอุตสาหกรรมเป็น 6 กลุ่ม ตามที่คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนจัดแบ่งไว้ จากการศึกษาพบว่า อันดับที่ 1 ของอัตราส่วนร้อยละ

ของมูลค่าเพิ่มในประเทศต่อมูลค่าเพิ่มทั้งหมดและต่อผลผลิตทั้งหมด มีอุตสาหกรรมประเภทที่ 6 เคมีภัณฑ์ ฯลฯ และประเภทที่ 4 ผลิตภัณฑ์โลหะ เป็นอันดับ 1 ส่วนกรณีผลต่อรายจ่ายในต่างประเทศ เป็นอุตสาหกรรมประเภทที่ 2 เหมืองแร่เซรามิก และผลต่อการจ้างแรงงานสูงที่สุด เป็นอุตสาหกรรมประเภทที่ 3 อุตสาหกรรมเบา (ผลิตเครื่องประดับ เครื่องกีฬา)

แสงจันทร์ พิทักษ์กำพล (2545) ศึกษาถึงประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากร โดยมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ เพื่อวิเคราะห์ความสามารถในการเสียภาษีของแต่ละจังหวัด และเพื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี โดยการหาดัชนีความพยายามในการจัดเก็บภาษี กับรายได้จังหวัดในสาขาการผลิตต่างๆแยกเป็น 4 สาขา คือ กลุ่มสาขาเกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และการบริการ โดยเปรียบเทียบสัดส่วนของการจัดเก็บได้จริงกับสัดส่วนที่คาดว่าจะเก็บได้ เพื่อเป็นเกณฑ์ชี้วัดความพยายามในการจัดเก็บภาษี และจัดกลุ่มจังหวัดที่ศึกษาออกเป็น 3 กลุ่ม ตามผลการจัดเก็บ โดย กลุ่มที่ 1 จังหวัดที่เก็บได้ต่ำกว่า 1,000 ล้านบาท กลุ่มที่ 2 จังหวัดที่ จัดเก็บได้ ระหว่าง 1,001 – 1,999 ล้านบาท และกลุ่มที่ 3 จังหวัดที่จัดเก็บได้ตั้งแต่ 2,000 ล้านบาท พบว่า กลุ่มจังหวัดที่ 1, กลุ่มที่ 3 การจัดเก็บขึ้นกับอุตสาหกรรม อุตสาหกรรม และพาณิชยกรรม และจังหวัดในกลุ่มที่ 2 ขึ้นอยู่กับ สาขาเกษตรกรรม อุตสาหกรรมและการบริการ

วชิรา หล้าประมุข (2546) ศึกษาถึงประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ภาษีอากรของสำนักงานสรรพากรจังหวัดเชียงใหม่สำหรับปี 2540- 2545 โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ เพื่อศึกษาโครงสร้างภาษีสรรพากรของสำนักงานสรรพากรเชียงใหม่ และการเปลี่ยนแปลงมาตรการภาษีในช่วงที่ศึกษา เพื่อศึกษาถึงประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากร และเพื่อศึกษาประเภทภาษีที่สำคัญที่ทำรายได้ให้สำนักงานสรรพากรจังหวัดเชียงใหม่ โดยศึกษาเปรียบเทียบสัดส่วนการจัดเก็บโดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากการเก็บภาษีในทุกประเภทภาษี ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ อากรแสตมป์ และรายได้อื่นๆ โดยใช้ดัชนีความพยายามในการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรกับประมาณการและมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด (GPP) และผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) จากการศึกษาพบว่าในการจัดเก็บภาษีปี 2540-2543 จัดเก็บได้ต่ำกว่าประมาณการ และจัดเก็บได้คิดเป็นร้อยละ 2.88 ต่อ GPP และร้อยละ 0.04 ต่อ GDP และ ในปี 2544-2545 จัดเก็บได้สูงกว่าประมาณการ และจัดเก็บได้คิดเป็นร้อยละ 3.03 ต่อ GPP และร้อยละ 0.05 ต่อ GDP และจากการพิจารณาประสิทธิภาพจากการจัดเก็บเทียบกับอัตรากำลังและต้นทุนค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บต่อเจ้าหน้าที่ 1 คนพบว่าสามารถจัดเก็บภาษีได้เฉลี่ย 8.079 ล้านบาท โดยมีต้นทุนการจัดเก็บคนละ 2.41 บาทต่อการจัดเก็บ 100 บาท

มยุรี สุรินทร์ (2546) ศึกษาถึงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีของกรมสรรพากรกับรายได้ประชาชาติ มีวัตถุประสงค์ของการศึกษา 2 ประการคือ เพื่อศึกษาลักษณะโครงสร้างของการจัดเก็บภาษีสรรพากร และเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของรายได้ภาษีของกรมสรรพากรกับรายได้ประชาชาติ และองค์ประกอบต่างๆ ของรายได้ประชาชาติ โดยใช้ข้อมูลทฤษฎีและทำการวิเคราะห์ โดยใช้สมการถดถอยในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ จากการศึกษาโดยใช้แบบจำลองผลการศึกษา พบว่า รายได้ของรัฐบาลส่วนใหญ่มาจากภาษีทางอ้อม โดยมีสัดส่วนภาษีทางตรงค่อนข้างต่ำ ภาษีที่จัดเก็บได้สูงสุดคือ ภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีเงินได้นิติบุคคลธรรมดา ตามลำดับ จากการศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีกับรายได้ประชาชาติ ผลการศึกษาพบว่า ภาษีทุกประเภทและผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน และความสัมพันธ์ของรายได้ภาษี กับความสัมพันธ์ของผลผลิตภาคเกษตรและนอกภาคเกษตร พบว่า ภาษีเงินได้นิติบุคคล, ภาษีการค้า และภาษีมูลค่าเพิ่มมีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกัน